

YTTRANDE SOU 2014:90 Dnr M2015/415/Ke

Miljö och energidepartementet, 103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2014:90. Remiss av betänkande om Bisfenol A – Kartläggning och strategi för minskad exponering (Dnr M2015/415/Ke)

Sammanfattning

Utifrån de bedömningar gjorda av referensgruppen knuten till utredningen, med representanter från regeringskansliet, myndigheter, näringsliv, intresseorganisationer och forskning, kan man enligt kapitel 5.1 dra slutsatsen att bisfenol A är ett ämne med problematiska egenskaper.

Enligt SOU 90-14 är bisfenol A ett hormonstörande ämne.

Bisfenol A används som en härdare till epoxiplast som vindkraftverks rotorers vingar är uppbyggda av. Det är inte prioriterat för utfasning i dagsläget, trots att mängden bisfenol A i en vinge är stor och skadligheten av ämnet betydande. En vinge väger 16-20 ton och 2 % av härdaren bisfenol A binds aldrig i blandningen. Det blir ca 50 kg per verk som är obundet rent bisfenol A och som därmed sprids direkt till omgivningen runt verket. När vingarna är nya frigörs produktionsrester med rent obundet bisfenol A. Efter hand gör erosion av sol, vind och vatten att ämnet sprids i luft och mark.

Bisfenol A är ett reproduktionsstörande och hormonstörande ämne som troligen har effekter redan vid låga koncentrationer. Effekter på bröstkörteln efter exponering för bisfenol A före eller strax efter födseln, vilka i förlängningen kan leda till en större känslighet för att drabbas av bröstcancer i vuxen ålder, har i flera bedömningar pekats ut som troliga. Det finns ett stort antal studier som pekar i samma riktning.

Även effekter på hjärnans utveckling och beteende har i flera bedömningar pekats ut som troliga effekter. De myndigheter som utfört riskbedömningarna har även i detta fall konstaterat att studierna var för sig är svåra att bygga en riskbedömning på, men att antalet studier med liknande effekter indikerar att detta är en relevant effekt av bisfenol A.

Skador från kollisioner med fågel och fladdermus bidrar också till ytterligare partikkellossning av obundet bisfenol A. Enligt tidigare hänvisning till 5.1 är ämnet reproduktionsstörande och hormonstörande och har troligen effekter vid låga koncentrationer.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd anser att det är miljöfarligt att fortsätta använda sig av bisfenol A i vindkraftverkens rotorers.

Nya undersökningar som bör beaktas

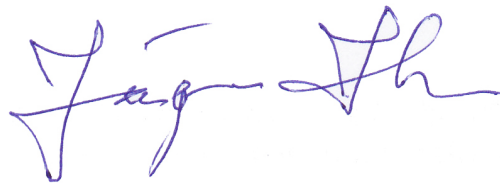
Vi hänvisar till utredningen från den 10 juni 2015, SOU 2014:90 och till dokumentärfilmen "Underkastelsen" producerad av Stefan Jarl, där 30 av världens ledande experter uttalar sig om gifter.

I slutet av dokumentären tas det hormonstörande ämnet bisfenol A upp som ett av de starkaste och farligaste ämnena mot mänsklighetens fortplantning. Det är en så liten mängd som en tusendels nanopartikel som är skadlig för människa och djur.

Göteborg 2015-09-28

Helene Brandt
Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Jörgen Holm
Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Sändlista:

m.registrator@regeringskansliet.se med kopia till:
monica.tornlund@regeringskansliet.se

Remissinstanser:

1. Kommerskollegium
2. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
3. Folkhalsomyndigheten
4. Läkemedelsverket
5. Socialstyrelsen
6. Länsstyrelsen i Blekinge län
7. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
8. Länsstyrelsen i Kronobergs län
9. Länsstyrelsen i Skåne län
10. Länsstyrelsen i Stockholms län
11. Länsstyrelsen i Södermanlands län
12. Länsstyrelsen i Uppsala län
13. Länsstyrelsen i Värmlands län
14. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
15. Länsstyrelsen i Östergötlands län
16. Göteborgs universitet
17. Karolinska Institutet, Institutet för miljömedicin
18. Kungliga Tekniska högskolan
19. Stockholms universitet, Institutet för tillämpad miljöforskning
20. Havs- och vattenmyndigheten
21. Livsmedelsverket
22. Boverket
23. Kemikalieinspektionen
24. Naturvårdsverket
25. Stockholm Environment Institute
26. Konkurrensverket
27. Konsumentverket
28. SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
29. Verket för innovationssystem
30. Arbetsmiljöverket
31. Göteborgs kommun
32. Helsingborgs kommun
33. Karlskrona kommun
34. Katrineholms kommun
35. Luleå kommun
36. Lunds kommun
37. Malmö kommun
38. Mölndals kommun
39. Norrköpings kommun
40. Stockholms kommun
41. Uppsala kommun
42. Växjö kommun
43. Kooperativa Förbundet/Coop
44. Landsorganisationen i Sverige
45. Naturskyddsföreningen
46. Skogsindustrierna
47. Svensk Handel
48. Svenskt Näringsliv
49. Svenskt Vatten
50. Sveriges Akademikers Centralorganisation
51. Sveriges Kommuner och Landsting
52. Tjänstemännens Centralorganisation
53. Axfood AB
54. ChemSec
55. Dagligvaruleverantörernas Förbund
56. Greenpeace
57. H & M Hennes och Mauritz AB
58. ICA Sverige AB
59. IKEA of Sweden AB
60. IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
61. Innventia AB
62. IVL Svenska Miljöinstitutet
63. Livsmedelsföretagen
64. Läkare för Miljön
65. RL Gruppen AB
66. Specialpapper AB
67. Svensk Dagligvaruhandel
68. Sveriges Byggindustrier
69. Sveriges Konsumenter
70. Swedish Medtech
71. Världsnaturfonden, WWF